

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

07. december 2011 • J.nr.: NMK-131-00008 • Ref.: Bibi Søgaard-Bauditz. Heidi Ravnborg.

AFGØRELSE

efter § 11 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Kalundborg Kommunes afgørelse af 29. april 2008 om miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen Favrbvej 3, 4591 Føllenslev.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet².

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Kalundborg Kommune har den 29. april 2008 truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 11 om miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen Favrbøvej 3, 4591 Føllenslev.

Afgørelsen er påklaget til Miljøklagenævnet af Det Økologiske Råd (DØR). Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet, som færdigbehandler sagen efter de hidtil gældende regler³.

DØR har bl.a. anført, at bedriften har samme ejer, drives under samme CVR-nummer, og deler anlæg med bedriften på Favrbøvej 1, 4591 Føllenslev. DØR mener derfor, at de to adresser bør betragtes som én bedrift og derfor bør være omfattet af én miljøgodkendelse. Derudover anfører DØR, at ammoniaktabet per dyreenhed stiger, hvilket rådet finder uacceptabelt, henset til at bedriften ligger tæt på et § 3-beskyttet overdrev, der efter rådets opfattelse, sammenholdt med udvidelsen på Favrbøvej 1, udsættes for en uacceptabel mertilførsel af ammoniak som følge af ændringen. DØR ønsker endvidere, at der skal stilles vilkår om, at ekstra areal med efterafgrøder udlægges forholdsmæssigt på arealerne i nitratklasse 1 og 3 for at sikre optimal miljømæssig effekt.

Sagens oplysninger

Der er den 7. juli 2007 søgt om miljøgodkendelse til ændring af husdyrbruget fra produktion af 243 årssøer, 5.225 smågrise (7,2-30 kg) og 5.121 slagtesvin, svarende til i alt 232,8 dyreenheder (DE), til produktion af 18.000 smågrise (7,2-30 kg) og 3.053 slagtesvin (30-110 kg), svarende til i alt 202,3 DE.

Bedriften råder over i alt 184,1 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødning fra ejendommen. Hertil kommer 279,89 ha aftalearealer. Disse arealer anvendes også som udbringningsarealer for et andet anlæg i bedriften beliggende Favrbøvej 1, 4591 Føllenslev. Kommunen har behandlet bedriftens udbringningsarealer samlet i godkendelsen for ejendommen Favrbøvej 3, 4591. Denne miljøgodkendelse er også påklaget og behandles af nævnet under j.nr. NMK-132-00018).

Bedrifterne Favrbøvej 1, 4591 Føllenslev, Toftensbjerg, og Favrbøvej 3, 4591 Føllenslev, Ballebjerggård, drives af samme ejer under CVR-nr. 26451450. Foderet til brug for begge bedrifter blandes på ejendommen Favrbøvej 3, ligesom bedrifterne deler en buffergyllebeholder, med kapacitet på 2.000 m³, placeret på marken ved Daurupvej.

Projektet indebærer ombygning af eksisterende staldkompleks således at staldafsnit 1, farestald og staldafsnit 3, slagtesvinestald, renoveres til toklimastald med delvist spaltegulv til smågrise. Staldafsnit 2, slagtesvinestald, renoveres ikke, men er allerede indrettet med delvist spaltegulv. Staldafsnit 4 er toklimastald for smågrise, og renoveres heller ikke i forbindelse med ændringen, men er ligeledes indrettet med delvist spaltegulv.

På bedriften findes desuden to gyllebeholdere med en samlet kapacitet på 3.060 m³.

---

³ Jf. § 28, stk. 4, i lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love og § 3, stk. 2, i lov nr. 1608 af 22. december 2010 om ændring af lov om Natur- og Miljøklagenævnet og lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love.

Derudover gøres der brug af foderoptimering på bedriften, hvor fasefodring og tilsætning af fytase indgår som mulige elementer.

Af miljøgodkendelsen fremgår bl.a. følgende om BAT:

"Vurdering og vilkår

Kommunen skal ved godkendelser efter Husdyrgodkendelseslovens § 11 vurdere om ejendommens staldsystemer lever op til BAT. På ejendommen anvendes de bedst tilgængelige staldsystemer, der er på markedet for de pågældende dyretyper. Til reduktion af ammoniakemissionen fra et anlæg, kan der anvendes teknikker som gylleforsuring, gyllekøling, luftrensning m.v. Det vurderes, at disse teknikker er dyre/umulige at etablere på eksisterende bygninger og for den konkrete ejendom vil være ude af proportion med miljøeffekten. Endvidere falder ammoniakemissionen som følge af ændringen og anlægget lever op til det generelle ammoniakreduktionskrav.

Det vurderes, at ansøger søger at tilrettelægge sin indretning og drift på en sådan måde, at bedriften i mindst muligt omfang medfører forurening. Blandt andet anvendes der fasefodring og der udarbejdes årligt grønt regnskab.

I foregående afsnit er stillet vilkår til opgørelse af ressourceforbrug med henblik på at klarlægge om ressourceforbruget ligger over normen. I kapitel 7 stilles der endvidere vilkår til ejendommens egenkontroljournal.

Følgende vilkår vil blive fastsat i miljøgodkendelsen:

- Bedriften skal ved indkøb af ny teknologi, maskiner eller ændringer i produktionen lægge vægt, hvad det er opnåeligt ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg, og de bedst mulige forureningsbegrænsende foranstaltninger. Ved denne vurdering skal der lægges vægt på en forebyggende indsats gennem anvendelse af velafprøvet og godkendt renere teknologi."

Naturarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at der inden for 1.000 m fra anlægget ligger områder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det drejer sig bl.a. om et overdrev. Kommunen har anført, at det ansøgte projekt indebærer et fald i ammoniakemissionen fra bedriften, hvorfor ammoniakdepositionen på de nævnte områder tilsvarende vil falde. Tålegrænsen for overdrev ligger mellem 10-25 kg N/ha/år. Tålegrænsen for overdrevet vurderes af kommunen til ikke at være overskredet.

Baggrundsbelastningen i Kalundborg Kommune ligger på ca. 14 kg N/ha/år. Det er kommunens vurdering i miljøgodkendelsen, at depositionen af kvælstof på naturarealerne ikke vil føre til tilstandsendringer.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger om retsgrundlaget

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 11 og forudsætter en godkendelse af det samlede husdyrbrug inkl. bedriftens arealer, jf. lovens § 11, stk. 2, og § 103, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 11, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Bedriften og tilhørende anlæg

Af husdyrbruglovens § 13 fremgår:

§ 13. Indgår der i bedriften flere ejendomme med tilhørende anlæg, og er den ejendoms anlæg, som der ansøges om etablering, udvidelse eller ændring af, teknisk og forureningsmæssigt forbundet med en anden ejendoms anlæg, skal de pågældende anlæg tillades eller godkendes samlet.

Af forarbejderne til husdyrbrugloven⁴ fremgår bl.a. vedrørende husdyrbruglovens § 13:

"Bestemmelsen skal forstås således at i de tilfælde hvor flere anlæg er så nært forbundne, at der ikke kan ske en adskilt produktion, skal ansøgningen omfatte de flere anlæg, og der skal ske en fælles vurdering og godkendelse heraf."

Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår desuden⁵:

"I lovforslaget sammenskrives VVM og IPPC direktivernes krav om vurdering og godkendelse af anlæg. Direktiverne definerer ikke begreberne helt ens. For at implementere begge direktiver fastsætter lovforslaget, at det som udgangspunkt er husdyrbrug, der - i forbindelse med etablering, udvidelse eller ændring - kan tillades eller godkendes. Efter lovforslaget omfatter husdyrbrug dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste anlæg og tilhørende arealer. Specielt i forbindelse med arealerne, hvor samtlige udspretningsarealer skal indgå i vurderingen efter VVM-direktivet, fastsætter lovforslaget, at det er alle relevante arealer ikke blot på ejendommen, men for hele bedriften og eventuelt tredjemandsarealer, der skal medtages ved vurderingen af ansøgningen.

Samme betragtninger gør sig gældende for anlæg. Efter lovforslaget gælder det, at hvis landmanden ejer flere anlæg, og disse ikke kan drives uafhængigt af hinanden, skal der ske en samlet godkendelse, uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag."

Husdyrbruglovens § 13 skal således forstås sådan, at anlæg, der teknisk og forureningsmæssigt ikke er forbundne, skal godkendes hver for sig.

Om anlæg skal vurderes som ét eller to anlæg er desuden omhandlet i Skov- og Naturstyrelsen notat af 12. april 1999 om Miljø- og Energiministeriets og Fødevareministeriets redegørelse for begrebet anlæg/projekt i relation til VVM-reglerne, planlovens regler om landzonetilladelse og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrproduktion.

Notatet er udarbejdet i forbindelse med Folketingets behandling af lovforslag L 134 (ændring af lov om planlægning - VVM- regler m.v.) og lovforslag L 161 (ændring af lov om miljøbeskyttelse - integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, medarbejderinddragelse m.v.) i Folketingsåret 1998-99. Lovforslagene blev vedtaget af Folketinget som henholdsvis lov nr. 368 af 2. juni 1999 og lov nr. 369 af 2. juni 1999. Det omhandlede notat blev i forbindelse med folketingsbehandlingen fremsendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg af miljø- og energiministeren og indgår som bilag 23 i udvalgsdokumenterne til L 161.

Af notatet fremgår bl.a. følgende:

"Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljø- og Energiministeriet har drøftet, hvordan begrebet anlæg skal forstås. De følgende retningslinier bør lægges til grund ved godkendelsesmyndighedens vurdering af, om en konkret produktion er omfattet af godkendelseskravet.

Det er hensigten at formulere listepunktet således, at "anlæg til husdyrproduktion" af en given størrelse pålægges godkendelsespligt.

Når indholdet af dette begreb skal fastlægges, må der tages udgangspunkt i, at det skal bruges til at afgrænse, hvornår der er grundlag for at foretage en samlet miljømæssig vurdering af en given produktion på grund af den potentielle forureningsmæssige betydning.

1. En Ejendom

---

⁴ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55) Folketingsåret 2006-2007 (særtryk), side 63.

⁵ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55) Folketingsåret 2006-2007 (særtryk), side 29.

I langt de fleste tilfælde vil der være sammenfald mellem ejendom og anlæg, således at det er antal dyreenheder på ejendommen, der er afgørende. Dette gælder også hvis to ejendomme sammenlægges.

I sjældne tilfælde kan det tænkes, at der på meget store ejendomme kan være flere anlæg på én ejendom. Hvis man skal betragte hvert anlæg for sig, forudsætter det, at anlæggene fungerer som to uafhængige enheder og ligger adskilt.

Hvis to landmænd deler en stald, er udgangspunktet, at der vil være godkendelsespligt, hvis antal dyr i stalden (på ejendommen) overstiger det fastsatte antal dyreenheder.

2. To eller flere ejendomme.

2.1. Ejerforhold.

Der kan være tilfælde, hvor to eller flere ejendomme tilsammen må betragtes som ét anlæg selv om staldene er placeret på hver sin ejendom, jf. nedenfor afsnit 2.2. En forudsætning er dog, at de er ejet af den samme ejer eller hvad der må sidestilles hermed, eller at det mellem flere ejere er aftalt at etablere et fællesskab omkring driften af ejernes husdyrproduktioner.

Følgende tilfælde betragtes som sidestillet med, at flere ejendomme ejes af samme ejer:

...

2.2. Kriterier for, hvornår to eller flere ejendomme betragtes som et anlæg.

Forudsat, at betingelserne under pkt. 2.1. er opfyldt, bør de nedenfor nævnte elementer lægges til grund for vurderingen af, om der er tale om ét anlæg.

Ifølge landbrugsloven består landbrugsstrukturen i Danmark af selvstændigt matrikulerede ejendomme, hver med sin produktion. En landmand kan eje op til tre sådanne landbrugsejendomme. Hver ejendom udgør en "byggekloids", som kan sælges og købes uafhængigt af hinanden. Formålet med "byggekloidsystemet" er at begrænse produktionsenhedernes størrelse og samtidig lette køb og afhændelse af hver "byggekloids" ved generationsskifte, ved etablering for unge landmænd og ved udvidelser og afvikling.

I det nye forslag til landbrugslov opereres fortsat med begrebet "byggekloids". Hermed menes ifølge bemærkningerne, at en landmand f.eks. kan etablere sig på en landbrugsejendom og derefter udvide bedriften (i landbrugslovens forstand) ved køb af en eller flere selvstændige ejendomme, der evt. hver for sig kan udbygges med husdyrproduktion op til en vis størrelse. Ved gradvis nedtrapning kan de enkelte landbrugsejendomme igen afhændes hver for sig. Ifølge bemærkningerne til landbrugsloven giver det mulighed for at lette generationsskiftet og for at bevare landbrugsejendomme som selvstændige enheder, uden at dynamikken og mulighederne for at foretage strukturtilpasninger mistes.

Når landbrugslovens princip om "byggekloids" er fulgt i praksis, vil der som udgangspunkt være tale om selvstændige ejendomme, som ikke betragtes som et samlet anlæg i godkendelsesmæssig henseende.

Hvis en ejer eller flere ejere, der har etableret et fællesskab omkring driften, i stedet for byggekloidsystemet vælger at drive husdyrproduktion på to naboejendomme i tilknytning til hinanden som ét samlet teknisk anlæg på samme lokalitet, kan de to ejendommers husdyrproduktioner ikke betragtes som selvstændige og adskilte i godkendelsesmæssig sammenhæng. Vurderingen er, at der er tale om adskilte anlæg med mindre det efter en konkret vurdering reelt ikke er muligt at bedømme og regulere ejendommene adskilt i godkendelsesmæssig sammenhæng.

Tilstedeværelsen af fællesanlæg, f.eks. fælles malkestald eller foderanlæg, kan være et indicium for, at ejendommens bygninger har en sådan teknisk sammenhæng, at de må betragtes som ét anlæg. En ejendom kan godt være en selvstændig enhed uden en gyllebeholder men med opbevaringskapacitet på en anden ejendom, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen § 8, stk. 5. Rørforbindelser mellem to forskellige bygningskomplekser gør i sig selv ikke de to bygningskomplekser til ét teknisk anlæg. Flytning af varer mellem ejendomme på samme bedrift - f.eks. af smågrise - som også forekommer mellem forskellige bedrifter, gør ikke to staldanlæg til ét teknisk anlæg."

Udgangspunktet er herefter det, at anlæg på hvert selvstændigt matrikulerede ejendom vurderes hver for sig. For at anlæg kan anses som adskilte, skal disse efter en konkret vurdering reelt ikke kunne bedømmes adskilt i godkendelsesmæssig sammenhæng. Samtidig for at anlæg kan betragtes hver for sig forudsætter dette, at anlæggene fungerer som uafhængige enheder, ligger adskilt og kan skilles forureningsmæssigt ad.

Kravet om anvendelse af BAT

BAT-begrebet er nærmere fastlagt i det såkaldte IPPC-direktiv⁶. I direktivets artikel 2, nr. 12, defineres "den bedste tilgængelige teknik" som:

"det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT for en virksomhedstype, bl.a. må anskues i forhold til virksomhedens størrelse og i forhold til, om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen. Fastlæggelse af BAT skal gennemføres i forhold til, hvad der i almindelighed er opnåeligt for den pågældende branche eller industrigren, jf. direktivets artikel 2, nr. 12.

En ansøgning om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets valg af teknologi og produktionsmetoder, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 2, jf. bilag 2, pkt. G, nr. 27-28. Oplysningerne skal gives i form af en redegørelse bl.a. med dokumentation for, i hvilket omfang husdyrbruget anvender BAT til reduktion af ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg og udvaskningen af nitrat, samt oplysninger om hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes, jf. pkt. G, nr. 28.

Det følger af nævnets praksis, at kommunen i sager om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)"⁷ ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT. Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg.

Ved en samlet ny godkendelse, jf. husdyrbruglovens § 103, stk. 2, gælder kravet om anvendelse af BAT for både nye og eksisterende stalde. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der dog efter lovens forarbejder fastsættes en rimelig frist til at opfylde BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse. I forhold til eksisterende anlæg anføres følgende i Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier⁸:

"På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2, har frit valg på hele anlægget."

Det bemærkes, at vurderingen af, om BAT-kravet i husdyrbrugloven er opfyldt, er uafhængig af, om beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt.

⁶ Direktiv 2008/1/EF af 15. januar 2008 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (kodificeret udgave).

⁷ "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

⁸ "Introduktion til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

Områder beskyttet mod tilstandsændringer og områder, der er særligt sårbare for næringsstofpåvirkning

Efter § 2, stk. 2, i lov nr. 122 af 23. februar 2011 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal ansøgninger indgivet inden 15. marts 2011 færdigbehandles efter de hidtil gældende regler. Efter § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011, skal sager om ansøgninger om tilladelse eller godkendelse efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug §§ 10, 11, 12 eller 16 og anmeldelse efter § 19 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, modtaget af kommunen før den 10. april 2011, behandles efter de hidtil gældende regler.

Efter husdyrbruglovens § 23, nr. 2, skal kommunerne ved tilladelse eller godkendelse efter lovens §§ 11 og 12 varetage hensynet til natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

En række naturtyper er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og efter denne bestemmelse er der forbud mod at foretage ændringer i tilstanden af de beskyttede naturtyper. Natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er efter de for sagen gældende regler ikke omfattet af den specifikke ammoniakregulering i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 (bufferzonerne). Kommunen har i forbindelse med ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven pligt til at håndhæve naturbeskyttelseslovens bestemmelser herom, herunder at der ikke må udøves aktiviteter, som vil medføre tilstandsændringer i et § 3-beskyttet område.

I særlige tilfælde kan kommunen ud fra en konkret vurdering overveje at stille skærpede vilkår, der ligger udover det i bekendtgørelsen fastlagte beskyttelsesniveau, med henblik på at sikre naturbeskyttelseslovens overholdelse, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 2, jf. stk. 3. Kommunen skal i vurderingen af, om der skal stilles yderligere krav til ammoniakbelastningen for regionale og lokale naturtyper, der ikke er omfattet af lovens § 7, inddrage en vurdering af det pågældende naturområdets naturtilstand og kommunens mål herfor, jf. pkt. 1 D i bilag 4 til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Kommunen skal derfor foretage en vurdering af, om der er et konkret behov for at fastsætte yderligere vilkår i forhold til natur omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det følger af nævnets praksis, at kommunen ved vurderingen heraf blandt andet skal inddrage oplysninger om naturområdets følsomhed, herunder oplysninger om naturtyperne i området, og om disses generelle bevaringsmæssige værdi og prioritet, merdepositionen på området som følge af godkendelsen (N/ha/år), afstanden fra anlægget til naturområdet, baggrundsbelastningen med kvælstof samt totaldepositionen fra husdyrbruget.

Skærpselsesmulighederne indebærer, at der kan stilles vilkår svarende til de særlige bufferzoneregler, som er gældende for naturtyper omfattet af husdyrbruglovens § 7.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Bedriften og tilhørende anlæg

Som det fremgår af Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger om retsgrundlaget skal en række betingelser være opfyldt, for at to eller flere anlæg til husdyrproduktion kan anses som et samlet anlæg. Udover driftsfællesskab og samme ejer (eller identitet på ejersiden) kræves der, at de respekti-

ve bygningsanlæg ligger så tæt på hinanden, at det rent teknisk ikke vil være muligt at adskille forureningen.

Kommunen har vurderet, at de to ejendomme ikke er teknisk og forureningsmæssigt forbundet.

Nævnet har i sin vurdering af, hvorvidt ansøgers ejendomme skal vurderes efter husdyrbruglovens § 13, lagt vægt på, at der mellem de to produktionsanlæg er en afstand på ca. 310 meter. Ejendommene, der er matrikuleret hver for sig, har separate gyllesystemer. Opbevaringen af husdyrgødning sker kun i begrænset omfang i fælles anlæg, ligesom der ikke sker flytning af svin.

Nævnet finder herefter ikke, at de to ejendomme er teknisk og forureningsmæssigt forbundet i en sådan grad, at der er krav om samlet godkendelse i medfør af husdyrbruglovens § 13.

Anvendelse af BAT i det ansøgte projekt

Det følger af nævnets praksis, at Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" i sager efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 skal anvendes ved vurderingen af, om ammoniakemissionen fra husdyrbrugets anlæg begrænses mest muligt ved anvendelse af BAT.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge vejledningen udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

Ifølge miljøgodkendelsen sker ændringen udelukkende i eksisterende stald. Efter nævnets beregninger på baggrund af vejledningen må ammoniakemissionen fra produktionen af svin, der ifølge ansøgningen vil foregå i de eksisterende dele af anlægget, ikke overstige 2.293 kg N/år.

Anvendelsen af de i ansøgningen anførte teknikker og den forudsatte placering af produktionen vil medføre en ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 2.439,01 kg N/år.

Da ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er væsentligt større end den vejledende emissionsgrænseværdi tillader – og da der ikke er påvist omstændigheder, der giver grundlag for at fravige grænseværdien – lever det ansøgte projekt som udgangspunkt ikke op til husdyrbruglovens krav om, at ansøger skal begrænse ammoniakemissionen fra anlægget mest muligt ved anvendelse af BAT.

Nævnet har herefter overvejet, om det forhold, at Miljøstyrelsens vejledning endnu ikke var offentliggjort, da kommunen traf afgørelse om miljøgodkendelse, kan føre til, at den beregnede emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg på 2.439,01 kg N/år skal fraviges.

Nævnet vurderer, at husdyrbruglovens krav om begrænsning af ammoniakemission fra husdyrbruget ved anvendelse af BAT er opfyldt, hvis det ansøgte overholder nævnets tidligere praksis herom.

Det følger af nævnets tidligere praksis, at en ammoniakemission fra en eksisterende smågrisestald og slagtesvinestald, der var indrettet med delvist spaltegulv, ville være blevet anset for at opfylde kravet om anvendelse af BAT. Nævnet ville i overensstemmelse hermed have fundet, at de valgte staldsystemer i det ansøgte projekt medfører en tilsvarende eller mindre ammoniakemission.

Nævnet finder på den baggrund, at det godkendte projekt overholder husdyrbruglovens krav om, at husdyrbruget skal begrænse ammoniakemissionen ved anvendelse af BAT.

Områder beskyttet mod tilstandsændringer og områder, der er særligt sårbare for næringsstofpåvirkning

Ved vurderingen af, om etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug kan føre til tilstandsændringer i et nærliggende § 3 område, må der efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse tages udgangspunkt i, om det ansøgte vil indebære en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år. I givet fald vil det ansøgte efter den tilgængelige viden ikke medføre, at der sker en tilstandsændring, uanset hvilken tilførsel der sker samlet set til området på ansøgningstidspunktet.

Hvis der vil være en mertilførsel på mere end 1 kg N/ha/år forbundet med det ansøgte, må kommunen vurdere, om denne mertilførsel kan medføre tilstandsændringer. Vurderingen må ske under hensyn til områdets tilstand, viden om andre kilder til kvælstoftilførsel til området og oplysninger om baggrundsdepositionen i kommunen. Hvis der ikke foreligger tilstrækkelige og opdaterede oplysninger om områdets tilstand, må dette efter nævnets opfattelse besigtiges af kommunen.

Der findes ikke naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor 1000 m fra staldanlægget, som mertilføres over 1 kg som følge af ændringen. På den baggrund finder Natur- og Miljøklagenævnet ikke grundlag for at stille skærpede vilkår til ammoniakemissionen fra anlægget.

Øvrige bemærkninger

DØR mener, at der bør stilles vilkår om, at de efterafgrøder, der skal etableres på de godkendte udbringningsarealer, skal fordeles forholdsmæssigt på arealerne efter nitratklasse. Efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse kan der ikke stilles særlige efterafgrødevilkår i forhold til enkelte marker.

På denne baggrund stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Kalundborg Kommunes afgørelse af 29. april 2008 om miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen Favrbvej 3, 4591 Føllenslev.

Bibi Søgaard-Bauditz
Specialkonsulent

Denne afgørelse er sendt til:

- Det Økologiske Råd, info@ecocouncil.dk
- Peer Drehn, Favrbvej 3, 4591 Føllenslev
- Gefion, info@gefion.dk
- Kalundborg Kommune, kalundborg@kalundborg.dk